

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

VSEBINA 11. ZVEZKA

Cerkveno leto (Dalje)	321.
S Kitajskega. Misijonska sporočila p. Petra Baptista Turka	326.
Spomini na moje popotovanje v Sv. Deželo.	
34. V Atenah	335.
Naša Kostanjevica. Zgodovina cerkve in samostana. II. Doba.	
2. Frančiškani popravijo samostan in vstanove tu modro- slovno in bogoslovno učilišče	339.
3. Francosko kraljevo grobišče (s podobicama)	343.
Sv. Nikolaj in njega češčenje. IV. poglavje (Dalje.)	349.
Priporočilo v molitev	352.
Zahvala za vslišano molitev	352.
Dar za kitajski misijon	352.
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906. Mesec november	352.

V GORICI

Hilarijanska tiskarna.

1906.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: «Cvetje», frančiškanski samostan v Gorici.

Knjžne novosti.

Kaj je torej z alkoholom? (Dolje).

„S stališča medicine pa zajemlje („Cvetje“) iz knjig, ki jih naročujejo in z dragim denarjem plačujejo judovski alkoholni interese n tje (Hueppe na razstavi špirta!) Dokaz, koliko so vredne take trditve! Tako pisanje se že samo obsoja.“ —

Dragi gospod M. V.! Kaj bi Vi rekli, ke bi jaz terdil, da zajemljete Vi iz knjig, ki jih naročujejo in z dragim denarjem plačujejo framasonski antialkoholjski interese n tje, tisti, ki ponujajo bilzovko, apfelin, frutil, pomril, Apfelblümchen, Ceresine soke in druga taka brezalkoholjna „vina“? Ali ne bi bila moja terditve prav toliko opravičena kaker Vaša? In kaj ke bi Vas moj mož (recimo „Hueppe na razstavi špirta“) tžil zaradi krivičnega odjemanja časti, ali bi Vi mogli spričati pred sodbo, da Vaše besede niso obrekovanje, temuč prava istina? Težko, da bi se Yam posrečilo. Ke bi se dalo, bi bili nemški abstinenclerji to že davno storili. Saj mu sè sumničenjem tudi res niso prizanesli, niti s psovkami, kaker n. pr. „eine dumme Professorgaun in Prag“ (Stellmacher, Auf neuer Bahn, pg. 89). Resni nasprotniki pišejo seveda drugači. Eden najostrejših mej njimi, dr. A. Holitscher, Arzt in Pirkenhammer bei Karlsbad, pravi v svoji knjižici „Alkoholsitte und Abstinenz. Eine Erwiderung auf Prof. Dr. Ferdinand Hueppes Vortrag „Alkoholmissbrauch und Abstinenz“ pg. 2: Ich schicke darum auch die Erklärung voraus, dass ich von der bona fides Hueppes überzeugt bin“. Par verst spredaj mu je Hueppe „ein berühmter und hervorragender Mann“. — V čem je Hueppe „ein berühmter und hervorragender Mann“? Gotovo v stroki znanstva, katero na dotičnem vseučilišču uči. Ta pa je higiena, vednost, kako skerbeti za zdravje. To mora torej Hueppe vedeti, in potemtakem vedeti tudi, ali je zmerno vživanje vina in piva zdravju škodljivo, ali ne.

Če smemo torej po spričevanju njegovega odločnega nasprotnika samega prepričani biti, da je Hueppe mogel resnico vedeti in da je imel tudi voljo povedati resnico, in če se ta resnica z naukom sv. pisma in cerkvenih očetov, sploh z naukom katoliškega bogoslovja popolnoma vjema, in se jaz torej v obrambo svojega kerščanskega stališča na tako priznano avtoriteto sklicujem, kako si upate Vi mene in moj list zato napadati?

Res, Holitscher Hueppeja pobija, pa jaz nisem nikjer rekel da podpišem vsako besedo Hueppejevo. Tudi nasprotnik njegov lahko da je tu in tam kaj prav zadel. Ali v poglavitni reči, za katero se pravdamo, kedor verjame, da je sveto pismo beseda božja in ve, da pravi sveto pismo: „Vinum in jucunditate creatum est, et non in ebrietate, ab initio. Exultatio animae et cordis vinum moderate potatum. Sanitas est animae et corpori sobrius potus“ (Eccli. 31, 35—37), kedor to ve*) in potem sodi nauk Hueppejev od ene in Holitscherjev od druge strani, ta se ne

*) Da se z naukom sv. pisma vjemajo tudi sveti cerkveni očetje, to se ume samo ob sebi. Naj stoje tu v primer le besede sv. Janeza Krizostoma iz 1. hom. ad pop. Antioch.: „Vinum enim a Deo datum est, non ut inebriemur, sed ut sobrii simus; ut delectemur, non ut doleamus. Vinum enim laetificat, inquit David, cor hominis: tu vero ipsum tristitiae materiam facis. Etenim animo gravato sunt supra modum ebrii, tenebris multis menti offusis. Medicina optima est, quando commensurationem habet optimam. Hic locus (Tim. I. 5, 23) et contra haereticos utilis est, Dei creaturam accusantes: si enim de vitibus esset, non permississet Paulus, non vino utendum dixisset. Non solum autem contra haereticos, sed et contra fratrum nostrorum simpliciores, qui postquam aliquos praeebrietate

CVETJE

z vertov svetega Franciška.

XXIII. tetaj.

— V Gorici 1906 —

11. zvezek.

Cerkveno leto.

P. S. Z.

(D a l j e.)

Sv. cerkev je mej letom spominjajoč nas na razne čudeže in dogodke iz življenja Jezusovega jasno dokazala njegovo božje poslanstvo in nam vtisnila v serce prepričanje, da moramo po njegovem nauku živeti. Povdarjala je različne zapovedi, posebno največo mej njimi, ljubezen, učila nas je vsakoverstne čednosti, razlagala večne neovergljive resnice in nas tako napeljevala k pravemu kerščanskemu življenju. Kedor se je resno pečal z duhom cerkvenega leta in sledil evangelijske nauke, si je moral več ali manj popolnosti pridobiti, on je napredoval v dobrem.

Ali človek je slabotno bitje, ki kljub jasnemu prepričanju in dobrim sklepom hitro opeša ter se na slabo nagne. Besede večnih resnic ga ganejo, a da ga tudi potegnejo na dobro stran, za to je treba zgledov.

Jezus je pravi vzor in najpopolnši zgled bogoljubnega življenja, pa se mnogim zdi previsok in preveč nadnaraven, da bi si ga upali doseči. Zato nam sv. cerkev daje sleherni dan za zgled kakega svetnika ali svetnico, pred sklepom cerkvenega leta pa kaže na praznik vseh svetnikov celoto kerščanske popolnosti, katero je mogoče doseči v veči ali manjši meri, kaker se kedo trudi zanjo.

Sv. cerkev nam kaže svetnike in svetnice božje iz vseh stanov, vsake starosti, obojega spola, bogate in ubožne, učene in neučene, iz vseh stoletji, vseh dežela ter nam kliče sè sv. Avguštinom: „Ako so mogli ti, zakaj ne bi mogel tudi ti“. Sleherni božjih služabnikov in služabnic nas vabi sè sv. Pavlom: „Bodite moji posnemavci, kaker sem jaz posnemavec Kristusov“.

Današnji praznik vseh svetnikov nas torej spominja, kako je treba v času tega kratkega bivanja na zemlji milosti božje sprejemati, življenje po zapovedih vravnati in se truditi, da dosežemo vzor vse popolnosti, ki je Jezus Kristus. Zato nam kaže berilo sv. maše cilj in domovino svetnikov, sv. nebesa, za katera smo vsi vstvarjeni, dosegli jih bodo pa tisti, ki živijo po zgledu svetnikov in se za zveličanje trudijo. Zato pravi sv. Avgustin: „Bog te je vstvaril brez tebe, zveličal pa te brez tebe ne bo“.

K posnemaju svetnikov v nasledovanju Jezusa nas vabijo v današnji sv. maši besede graduala: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil“.

Sv. evangelij nam kaže pot, po kateri so hodili svetniki in v nebesa prišli. Pot so osmeri blagri, ki so duh postave Jezusove, ki nas ko zapovedi vežejo, ko sveti pa peljejo vedno višje v kerščanskih čednostih.

Praznik vseh svetnikov nas opominja, da moramo svetnike častiti in se jim priporočati, ter nas spominja na verski člen, v katerem pravimo, da verujemo v občestvo svetnikov.

Na to versko resnico, da smo v zvezi sè svetniki in dušami v vicah, nas opozarja tudi naslednji dan, dan ali spomin vernih duš v vicah.

Sv. cerkev delimo v zmagoslavno, terpečo in vojskujočo. Nedelje po binkošti nam kažejo vojskujočo cerkev, t. j. vernike na zemlji, ki se morajo bojevati proti svetu, hudobnemu duhu in mesu. Praznik vseh svetnikov kaže zmagoslavno cerkev v nebesih. Vernih duš dan pa opominja na terpečo cerkev v vicah in misel na občestvo svetnikov še bolj razvije. Tudi nam kliče v spomin še drugo versko resnico: verujem v vstajenje mesa in večno življenje.

Ta dan moremo preišljevati o poslednjih rečeh, o smerti, večnosti, o vicah. Da se bolj globoko potopimo v to preišljevanje, nas vabi sv. cerkev na pokopališča, kjer nam sleherni grob oznanja umerjočnost.

Iz vse žalosti tega dne sije vender tolažba in veselo upanje, da se bomo enkrat zopet videli.

Lepa je navada v slovenskih kerščanskih hišah, da molijo na praznik vseh svetnikov zvečer za duše v vicah vse tri dele sv. rožnega venca. Naj se ta navada nikjer ne zanemari!

Dvaindvajseta nedelja po binkoštih slika kraljestvo božje in deržave na zemlji. Za oboje moramo skerbeti po besedah Jezusovih: „Dajte tedaj cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega“.

Imenitne so te besede zlasti za današnji čas, ko se odreka Bogu, cerkvi in deržavam, kar jim po božji volji gre.

Deržave so človeška naprava, pa po božji volji in naredbi, kar se da dokazati iz nature ljudi. Človek je družabno bitje. Eden potrebuje pomoči družega, nihče ne more popolnoma za se živeti. Vsi stanovi se mej seboj podpirajo in izpopolnjujejo pomanjkljivost edendružega. Dobri stvarnik nas je take vstvaril, ali z drugimi besedami: Stvarnik nam je vtisnil v našo dušo, da moramo skupno živeti. Zato so ljudje združeni v družine, te v občine, dežele, narode. deržave, vsi skupaj pa delamo človeško družbo.

Ker pa nobena družba ne more vspevati in se prav razvijati brez glave in vodstva, zato morajo imeti občine, dežele, deržave svoje poglavarje, kaker mora tudi v družini biti gospodar. Bog nas je tako vstvaril, da moramo skupno živeti, on je tako naredil, da mora imeti vsaka družba poglavárja, zato pravimo, da so deržave božja naredba in da je vsaka postavna oblast od Boga, kaker govori sv. Duh: „Po meni kralji kraljujejo in postavodajavci pravico določujejo; po meni pervaki vladajo in mogočni pravičnost določujejo“^{*)}. In sv. Pavel piše; „Ni je oblasti razen od Boga“.

Ni torej prav, da se socijalni demokrati in njim sorodni anarhisti vpirajo vsaki oblasti. Kedo je njim dal oblast vpirati se, kedo pravico moriti kralje in poglavarje?

---

^{*)} Pregov. 8. 15.

Zahvalimo se torej za vse nauke, milosti in napredovanje v dobrem. prav posebno pa za odrešenje, katero se je skozi celo leto ponavljalo.

Konec prih.

S Kitajskega.

Misijonska sporočila iz pisem p. Petra Baptista Turka.

II.

(Konec.)

Tu sem prihajajo verni k nama, odtod hodiva midva k njim. Za naju in za nje je težavno, ker so raztreseni po vseh konceh in krajih tega razsežnega okrožja. Mnogo jih ima po pet do deset in še več ur daleč, če hočejo priti k sv. maši. Da niso dolžni priti vsako nedeljo in praznik, se razume. Saj zgubijo cele tri dni. In če bi bilo naše vbogo ljudstvo vsak teden tri dni brez dela, bi se kmalu pomanjkanje oglasilo. Kedar količkaj morejo, pa radi pridejo, tudi najbolj oddaljeni. Ker se shajajo že v soboto popoldan, ali tisti dan pred praznikom, prenoče na misijonski postaji. V ta namen se je sezidalo posebno prenočišče. Nekaj izeb je odločenih za ženske, nekaj za moške. Samo tiste navade nimajo ti naši romarji, da bi prinesli brešno sè seboj. Oni hočejo, kaker dušno, tako tudi telesno hrano od misijonarja. Zato morajo biti ob nedeljah in praznikih precej obilni kotli, za te nepovabljene goste. To je še dobro, da ne vprašajo, kaj je v njih in kakešno je, samo da je.

Ker prihajajo ti bolj po redko v cerkev, pa takrat bolje opravijo. Navadno ostanejo na postaji celo nedeljo ali praznik. Zdaj, ko sva tu dva misijonarja, so pri dveh sv. mašah. Potem opravijo še razne druge pobožnosti in zaključijo z litanijami in kerščanskim naukom popoldan. V cerkvi imajo zopet lepo odkazan prostor moški in ženske. Čudno se vam bo morebiti zdelo, če povem, da je za moške precej večji, ko za ženske in tudi večkrat poln. So morda na Kitajskem možje bolj pobožni, ko ženske? To ravno ne, kosajo se pa lahko ž njimi. Večji prostor imajo v cerkvi radi tega, ker prihajajo od blizu in daleč; mejtem ko pridejo ženske le tiste, ki so bliže. Kako bo neki kitajska ženska

prišla do deset ur daleč se svojimi skrivljenimi in skvečnimi nogami. Kar sem jaz tu, so še samo za porciunkulo napolnile svoj prostor.

Pri cerkvenih slovesnostih ne moremo delati mnogo razlike mej večjimi in manjšimi prazniki. Gotovo bi to veliko vplivalo na naše ljudstvo in vabilo tudi pagane k nam. Največjo slovesnost imamo, kedar je peta sv. maša. Seveda če bi vi bili pri njej, bi težko čakali konca, če imate le malo posluha za petje. Mi nimamo posebnega pevskega zbora. Ljudstvo se je naučilo par enoglasnih pesmic, ketere žulj in dergne praznik za praznikom. V začetku gre še nekoliko v redu, ko pridejo pa malo bolj v ogenj, potem pa kriče, vpijejo, vlečejo, vsak po svoje; kaker da bi šlo za stavo. Upam, da Bogu vseeno dopade to petje. Saj on ne zahteva tam, kjer ni dal. In dar za petje je menda Kitajcem odrekel, če ne vsem, tem gotovo, s katerimi imam jaz opraviti. En čas sem upal, da se bo dalo tudi v tem oziru kaj storiti. Toda pozneje, ko sem imel priliko slišati njih narodno petje, sem še to upanje zgubil. Neko mačje mjavkanje se tu in tam sliši po poljih, kjer ženske delajo. Moški posnemajo njih glasove, kaker vejo in morejo; morebiti iz norčije, ali ker sami ne znajo boljše. Če tedaj tisočletni napredek v omiki ni razvil pevskega organa, ga menda tudi mi ne bomo. Ker se pa kitajska gerla nočejo ukloniti, se morajo naša ušesa. Moja so se že.

Kaj pa naši katehumeni? To vam je pisana družba. Sivi starček, ki ga že smert derži za vrat, hoče da ga prej obsije evangelijska luč, predno se zgrudi v temno jamo; zato se je pomešal mej krepke mladeniče, zijaje posluša misijonarja, ki mu opisuje ljubezen „velikega duha“. Mnogo veselega doživi misijonar mej temi; samo precejšen porcijon poterpežljivosti mora imeti vedno se seboj, kedar ima ž njimi opraviti. Mlada drevesca se že dajo vpogniti, ne pa stari hrasti. Tem je težko priti do živega, toda kedar se jim kaj vtepe, derže. Z večjim veseljem jih kerščujemo ko mlade. Mladina je povsod vihrava. Res z nekim strahom vedno gledam te novopridobljene, mlade ovčiče, ko v nežni obleki kerstne nedolžnosti, zapuščajo misijonsko postajo in se razhajajo na svoje domove. Glej jih, si mislim, zdaj gredo mej paganske volkove, ki bodo neprestano prežali na nje.

Bog zna, koliko časa bo ostala njih obleka neomadežana. Morebiti bodo že černe pege v njej, ko se bomo zopet videli. Take in podobne moreče slutnje me obhajajo, in ne brez vzroka.

Sovrašтво paganov do kristjanov je veliko. Če le morejo, jim škodujejo. Ne življenje, ne imetje ni varno pred njimi. Braniti se sami ne morejo, ker jih je mnogo menj. Kako lahko bi se zgodilo, da bi se gdo naveličal neprestanega nadlegovanja in zatajil komaj sprejeto vero. Misijonar se mora v takih slučajih krepko potegniti za svoje. Kristjani so že tako navajeni, da se zateko k misijonarju za pomoč. Ta vso stvar preišče, napravi zapisnik, predloži mandarinu in zahteva strogega zadošččenja. Ako je mandarin le količkaj vesten, že kaznuje nasilneže, ker tudi vlada to zahteva. Na ta način se malo kroti njih prederznost. V sercih seveda še nadalje tli in se kuha sovrašтво, da ob prvi ugodni priliki znova izbruhne. Iz za „boksarskega“ preganjanja l. 1900 vedo naši kristjani mariskaj povedati. Enemu so vergli rogovileži ženo iz groba, družega so spravili v grob. Najprej so mu pretili, da mu bodo zažgali hišo. Pozneje so mu rekli, da mu prizanesejo, ako jim pripravi dobro kosilo. Mož je je iz strahu pred grožnjami res pripravil. Ko so se z ženami vred nadervili v njegovo hišo in se počteno gostili, so ga še prisilili, da je moral pred nje poklekovati, se jim priklanjati in jim noge poljubovati. Nazadnje so mu še z juho delali križe po obrazu iz zaničevanja. Tako so zdelali vbogega moža, da je zbolel in umerl. Enakim tičkom je treba pravočasno stopiti na perste in jim pripraviti drugo kosilo. Prizanesljivost tu ni na mestu, Ako ne morejo drugače izliti svojega žolča na kristjane, si dajo duška na prav poseben način. Gdor se hoče nad svojim nasprotnikom občutno maščevati, gre ponoči pred njegovo hišo ali sploh na njegovo posestvo in se obesi, ali kaker si bodi usmertil. Ko me bodo našli, si misli, bodo njega obdolžili umora in ga kaznovali. Obče so samomori mej pagani pogosti. V bližini naše postaje se je obesila ena poganka, ker ji brat ni hotel verniti poldrugi liter riža. Ta je napravila še slabšo kupčijo ko Ezav.

Kaker vidite razmere naših kristjanov niso nič kaj vgodne. Oni delajo in se bore res sè strahom in trepetom

za svoje zveličanje. Zato bo tudi njih zmaga sijanejša, če bodo ostali stanovitni. Bog daj!

Predstavite si še enkrat razsežno, misijonsko okrožje, katero oskerbujeva s p. Kasijanom! Ali se vam ne vsiljuje misel : kaj pa, če gdo nevarno oboli, tam daleč kje na meji in želi sv. popotnice ? Tudi jaz sem stavil to vprašanje nad-misijonarju. Ko nisem dobil takoj odgovora, sem mu pogledal v obraz in videl, da so mu solze stopile v oči. Vprašanje mu je poklicalo v spomin mnogo žalostnih slučajev ; slučajev, ko je po več ur hitel, kar so mu moči dale, z Jezusom h kaki bolni ovčici in ko je prišel tja, jo je našel mrtvo. Domači so mu pravili, kako nesterpno je čakala duhovnega očeta, kako so se njene že steklene oči hrepeneče ozirale okrog, da bi zagledale nebeškega spremljevalca na pot v večnost. Res britki spomini za misijonarja, ki ljubi svoje ovčice, bolj ko samega sebe.

Naši obmejni kristjani vam zavidajo, če jim povem, da je v moji domovini malo taci, ki bi imeli čez eno uro do duhovnega očeta. Če gdo sluti, da se mu bliža zadnja ura, mu ni treba dolgo čakati poslednjih tolažil sv. vere. Vse drugače je za nje. Preden pride poročilo na postajo in dojde eden ali drugi tja, bi smert že lahko desetkrat končala svoje delo. Tu nimajo voz in hitrih konj, da bi odderdrali z misijonarjem k bolniku. Saj tudi ni nikakih cest. Najhitreje se tod potuje, če ima človek terdne in hitre noge. Ako pride poročilo, da se mudi, tedaj hitro v roke vse potrebno in za vodnikom v najkrajši smeri, če je kaka steza ali ne. Ako ni ravno sila, se misijonar vsede v nosilnico ; štirje krepki Kitajci jo vzdignejo in neso ga kakor papeža. Take nosilnice so tu nekaj navadnega in obenem pripravnega za one, ki se jim nikamer ne mudi. Za misijonarja so še večjega pomena, ko za druge. Če hodi peš skozi paganske naselbine, ga hitro spoznajo, da je tujec. Marisketeri stisne pest in poškriplje se zobmi, kakor bi lešnike terl. Včasih je dobro malo nazaj ali v stran pogledati, če se ne bliža morebiti kako nepoklicano spremstvo. Razne, ne posebno lepe priimke je najboljšo molče požirati. Vsemu temu se misijonar lahko ogne, če stopi v nosilnico, in se zakrije. Na ta način potuje neopažen, kakor pri vas v zaperti kočiji. Seveda gre bolj

počasi, ker je treba poiskati nekoliko zložnejše poti in nosači morajo večkrat počivati, zlasti, če kaj težkega nosijo.

Vi si morda še predstavljate cerkvenika z lučjo in zvoncem pred nosilnico in za njo versto vernih, ki spremljajo misijonarja z Najsvetejšim k bolniku. Te lepe navade ni tukaj, je odločno prepovedana; gotovo ne brez vzroka. Če bi se vse tako veršilo, kaker pri vas, bi bil cel sprevod večkrat v nevarnosti. Zvončkanje in luč, celo pri belem dnevu, bi privabilo radovednih paganov skupaj, da bi se vse terlo. Njih verski čut bi bil silno užaljen. Kako si upa zakotna vera „evropejskih hudičev,“ očitno izzivati? Kmalu bi se gdo oglasil: Pobijmo jih, pomorimo jih! Verhu tega bi bilo Najsvetejše izpostavljeno neprestanemu zaničevanju. Zato hodimo obhajati ravno tako, kaker na druga misijonska pota. Pod gornjo suktnjo „ma-kva-dz“ imenovano, denemo kratko štolo in presv. Rešnjje Telo. Edino znamenje, da imamo izredno pot, je, da se se spremljevalci nič ne pogovarjamo. Na bolnikovem domu se zverši vse, kaker pri vas. Le v slučaju, da bi bilo nekaj družinskih udov še paganskih in bi pretili z oskrunbo Najsvetejšega, je dovoljeno bolnika hitro obhajati in oditi. Drugim paganom, sosedom, ki so takoj zraven, če vidijo misijonarja iti v hišo, se zabrani vhod. Odločna in še malo osorna beseda toliko izda, da si nihče ne upa prestopiti praga. Toda ta prepoved še poveča njih radovednost. Hitro staknejo kje kako špranjo, ki jo še malo povečajo, če je mogoče in škilijo notri, kaj se verši.

Kako se pa godi Kitajcu v boleznih? Nič kaj dobro ne; kmetiško ljudstvo bi reklo, kaker v „špitalu.“ Če pri vas gdo v družini zboli, je vse okrog njega, vse ga pomiluje, tolaži, ljubeznivo mu streže, spolni vsako željo, če je mogoče. Kitajski bolnik mora svoje želje in potrebe jako omejiti. Njegovo klicanje se kaj rado presliši. Večinoma je sam. Te malomarnosti se tudi naši kristjani še niso otresli. Pogosto so sami vzrok, da gdo umerje brez sv. popotnice. Ker se ne zmenijo dosti za bolnika, mnogokrat ne opazijo njegovega nevarnega položaja. Ko že pojema, se šele spomnijo, da bi bilo dobro poklicati misijonarja. Potem ni nič čudnega, če ta dobi svojo ovčico že terdo, ko prihiti po več ur daleč sè zadnjim krepčilom. Kaj hoče? Domače mora po-

šteno okregati, da si za drugič vtisnejo v spomin. Besede jim res ostanejo, pa ravnaajo se večkrat ne po njih. Kedar jim zopet gdo brez misijonarja umerje ali ima biti zdaj zdaj po njem, se mu boje naznaniti. Da se izrežejo, jim dobro služi zvičajnost, v kateri so pravi mojstri. Tu prisopiha eden na postajo in priganja: Hitro, hitro, ta in ta je nevarno bolan in vas želi! Pa ko je šel od doma je bil dotični že mertev. Izkušeni misijonarji pravijo, da je v tacih slučajih, dobro, če se že naprej misli, da bo pot zastoj. Drugi se skuša na drugi način izogniti nadležni pridigi. Da bi zamašil misijonarju usta, mu prinese par kokoši, jajec, mesa ali denarja, naj opravi za rajnkega sv. mašo. Seveda jih venderle sliši! Ko nam prihajajo naznanjat, da se je gdo preselil v večnost, se skerbno ogibljejo navadnega izraza „sè leao“ t. j. umerl je. Bolj pesniško povedo: Tien-cu sou-leao tha-ti lie-hyen t. j. Bog je pobral njegovo dušo. Tako govorjenje je koliker toliko pripisovati njih vernemu mišljenju; deloma tudi temu, ker se ravno omenjena beseda „sè leao,“ rabi tudi za živali, v pomenu poginiti.

Gotovo vas zajema, kako se ravna tu z merliči. Poglejmo, kako pri paganih in kako pri kristjanih! Pri smerti pagana je navadno bone zraven, ki ga ni težko dobiti. Pokličejo ga, ko se začne smertni boj. Oči vpre v zdihajočega in roti dušo, naj zapusti telo. Ko se je že ločila, zre še vedno v merliča in pravi domačim, kako daleč je že njegova duša od sveta. Če je bil umerli v družini priljubljen, začno domači vpiti in prositi: Verni se duša, saj ti nismo nič žalega storili; tam, kamer misliš iti, se ti bo slabo godilo, zato raje pri nas ostani! Če truplo še nemo leži, skušajo dušo prisiliti naj še ostane. Vse izhode zapro, ko je bolnik izdihnil, da bi jim duša ne ušla. Ali če je bone rekel, da je že daleč, streljajo za njo. Ko vse to nič ne pomaga, se udajo in začno misliti na pogreb. Če je bil merlič že prileten in količkaj premožen, si je rakev že sam omislil v življenju. Ko je namreč Kitajec dopolnil štirideseto leto, začne ugibati, kako bi prišel do krasne rakve, v katero bi ga enkrat položili. Lep, zdrav, terpežen les ima marisketeri že prej pripravljen. Za napravo pokliče najboljšega mizarja in rezbarja. Z vidnim veseljem gleda, kako delo napreduje. Kedar je rakev narejena, jò dene lepo pogernjeno v stransko izbo, kjer čaka

svojega namena. Če ima goste, je to največja znamenitost njegove hiše, ki jim jo pokaže. V to rakev ga tedaj položijo, ko umerje. Nato vse dobro zabijejo in zamažejo. Za pogreb se jim pa prav malo muči. Če sodijo, da bo čez kakih par mesecev gdo umerl v družini, se pogovore, da bodo še ti-stega počakali in potem skupaj naredili. Ako jo ta še delj časa vleče, ga oni čaka tudi eno leto v stranski izbi. Gotovo ne razširjuje prijetne vonjave okrog sebe, čeravno je zabit in zamazan. Vprašate, kaj je vzrok te nemarnosti? Pogrebni stroški! Ti so dokaj večji, ko pri vas. Vsem udeležencem pogreba je treba napraviti iz lastnega žepa žalovavne obleke in pošteno kosilo, kaker kako svatovščino. Žalovavna obleka je popolnoma bela, platnena. Narobe svet! Navada je, da otroci tri leta žalujejo za stariši, isto toliko žena na možem. Mož za ženo ne sme žalovati, in stariši ne za otroci. Pervi ne, ker lahko za par krajcarjev drugo dobi; stariši zato ne, ker so jim bili otroci podložni, torej nižji od njih. Bratom in sestram je predpisano eno leto žalovanja. Gdor se vseh teh cerimonij zvesto derži, je jako ponosen na to; gdor se jih ne, se ima bati, da bo zatožen in bo moral šteti. Ako je tisti, ki za kom žaluje kak urednik, je za čas žalovanja vpokojen. Večkrat mora kateri radi te prisiljene žalosti stradati, če že prej ni pomislil na take dneve in si del kaj na stran. Vsled enakih upokojenj višjih oseb, bi država lahko občutno škodo terpela. V takem slučaju prosi sam cesar umerlega ali umerlo, naj spregleda osebi, ki jo on nujno potrebuje, predpisano žalovanje. To kaj lahko dobi. Cesarjevo pismo se ob rakvi zažge, spusti se par strelov in prošnja je ugodno rešena. V znak hvaležnosti se podeli dobremu, popustljivemu ranjkemu kako odlikovanje. Cerimonija žalovanja je končana.

Merliča imamo še vedno v hiši. Sprejmimo ga do groba! Če ni upanja, da bo v kratkem še gdo umerl, se nazadnje vender odločijo za pogreb. Pokličejo tedaj vražarja, naj jim naznani, gđaj, kje in kako hoče biti merlič pokopan. Od tega je po njih mislih odvisna sreča ostalih. Zato se natančno ravnajo po tem, kar vražar pove. In če jih kljubu temu zadene nesreča, si še misliti ne upajo, da jih je on imel za norce; že najdejo kak uzrok, da so sami krivi. Določeni dan se snidejo vsi sorodniki. Videti jih je,

kaker procesijo belo oblečenih devic. Ko so se najprej dobro najedli, se sprevod uredi. Zdaj sta jim dva načina na razpolago, ako hočejo res kaj imenitnega napraviti. Ali se pomikati v lepem redu in popolnem miru naprej, ali se pa derviti eden čez drugega, kričati in vriščati vse vprek. Gdor bi si izbral prvi način, bi moral gledati, da mej potjo nihče ne zakašlja, noben pes ne zalaja, ptiči ne pojo. Kaker hitro bi se kaj tacega zgodilo, je vun sè vso srečo za tri rodove. Da je tako tišino nemogoče imeti, se razume. Bi morali vsem ptičem v okolici kljune zavezati. Zato se vsak raje ravna po drugem načinu. Najprej se dervi tropa najetih žensek, žalovavek, ki tulijo in vekajo, kaker, da bi jim gdo lase pulil. Ob enem trosijo okrog sebe denar t. j. sreberne papirčke. S tem mislijo preslepiti zle duhove. Prepričani so, da se bodo ti kregali in topli za te koščeke, in pri tem pozabili na mimo idoče. Za žalovavkami gre včasih oddelek jezdecev; nato zopet jokajoče ženske v nosilnicah. Zdaj pride cela versta boncev s čisto obritimi glavami; za njimi se drenja kup razterganih nosačev z rakvijo. Tu in tam si malo odpočijejo. Nekaj se jih vsede na rakev, drugi okoli in nažgo vsak eno pipo. Potem nadaljujejo pot. Takoj za rakvijo stopajo sinovi in hčere, če jih je kaj. Čim bolj so razčepani, tim večjo žalost kažejo. Navadno gredo prav polomljeno, opiraje se na močno palico, kaker bi se imeli od britkosti pri vsakem koraku zgruditi. Sprevod zaključijo nosači raznih papirnatih figur, palač, konj, zmajev. Na grobu se to sežge v trdnem upanju, da bo umerli vse dobil, kar se tu zanj uniči, ne papirnato, ampak iz najdražje tvarine. Koliker bliže so grobu, toliko večja žalost se mora razodevati. Nazadnje se začno metati po tleh in zvijati, kaker červi. Ob jami pretresljivo vpije sin dedič za očetom: „Jaz sem vas umoril, jaz vam nisem zadosti stregel in pripravljaj zdravila.“ To je mnogokrat res, vendar bi se mu lepo zahvalil, gdor bi mu kaj tacega očital. Mej divjim hruščem spuste rakev v jamo, odda se nekaj strelov, iz žalosti se še enkrat povaljajo po tleh in pogreb je končan. Po bogati pojedini se sorodniki razidejo.

Opisane pogrebne svečanosti niso povsod iste. V vsakem kraju imajo kaj svojega. Vsi pa hočejo napraviti kar se le da slovesno, ker tu sodijo ljudje ljubezen do ranjkih

po zunanjem blesku pogreba. Za to se ni čuditi, da neketeri odlašajo pogreb in čakajo, da se bo kaj več nabralo; ker trije pogrebi zaporedoma, pa bi mariskje zapel boben, da se izrazim po vaše.

Kako pa naši kristijani? Previdnost zahteva, da jim moramo pustiti, kar ni nasprotno naši sv. veri. No, če se hoče gdo oskerbeti z rakvijo, tega mu ne branimo. Še dobro mu bo služila, ker mu bo vsaki dan pridigala, kar mi ne moremo. Tudi pri vas bi bilo dobro, če bi jo gdo postavil mesto zofe v kako izbo, ne bi se tako oholo nosil. Bonca klicati k umirajočemu in poslušati njegove kvante, jim je strogo prepovedano. Isto tako ono klicanje in siljenje duše, naj še ostane. Ko je nastopil smertni boj, molijo, kar vedo in znajo; sveče ne prižgo, ker ni navada in jih tudi nimajo. Merliča ne deneje na oder, ampak ga puste v postelji, v isti legi, kaker je zaspal. Eden domačih pride naznanit smert, da se drugi dan bere sv. maša; ostali pri-skerbe vse potrebno za pogreb. Steše se velika rakev iz pet colj debelih desak, če je že ni imel. Dno precej na debelo posujejo z apnom; za zglavje služi blazinica tudi z apneno moko napolnjena. Čez to polože pert in nanj truplo, potem zopet pert in drugo plast apna. Nato rakev zabijejo in z apnom zamažejo. Ker za nje stroški niso tako veliki, navadno ne čakajo dolgo s pogrebom. Le stariše po več dni deržijo doma v znamenje spoštovanja. Sprevod se verši v neredu, vender priprosto, brez onega prisiljenega žalovanja, vsaj koliker sem jaz videl. Pokopujejo večinoma sami. Ke bi hotel misijonar imeti vse pogrebe, bi bil vedno na potovanju iz kraja v kraj. Ako je slučajno v njegovih rokah bolnik izdihnil ali ga je že mertvega našel in je takoj pogreb, potem ga spremi k večnemu počitku. Skupnega pokopališča ta postaja nima. V celi pokrajini (vikarjatu) je samo eno, v vam že znamen mestu Vučangu. Najrajši se dajo pokopavati, kristjani in pagani, na kakem gričku, ali na prav rodovitnem kraju polja. Jame ne skopljejo niti tako globoke, da bi se rakev skrila. Kar je vun gleda, jo obsujejo s perstjo, da je videti kaker en kup. Nalivi večkrat perst odnesejo, da se do polovice rakve vun vidi. Zunaj Vučanga je vse polno takih rakev, neketere že čisto na poveršju. Mestna gospoda se lepo sprehaja mej

njimi in če je trudna posede na eno ali drugo; mora imeti že drugačne nosove, ko evropska. Jaz sem s kmetov doma, pa nisem mogel obstati. Čudno, da večkrat ne razsaja kaka kužna bolezen.

Veliko, kaker vidite, se kristijani ločijo od paganov, kar se tiče mertvih, ali tistih, ki so blizu smerti. Tam razgrajanje, vpitje, rotenje s prismojenim prisiljenim žalovanjem, ki zaduši še natorni čut ljubezni in sočutja. Tu vsaj mirna vdanost, s prirojeno ljubeznijo do svojih. Pogrešamo le one nadnatorne ljubezni, ki je sad žive vere. Ko jih bo ta sè vso svojo vzvišeno močjo popolnoma prevevala, se bo tudi ljubezen pokazala v drugi luči. Da se to čim prej zgodi, naj bodo priporočeni vašim molitvam.

Spomini na moje romanje v Sv. Deželo.

(P. E. P.)

34. V Atenah.

V Atene, glavno mesto gerškega kraljestva, vozi vsako uro vlak iz Pireja. Vožnja traja 25 minut. Človeku ki se rad peča sè zgodovino starih časov, se zdi nekoliko čudno peljati se v novodobni železnici v stare Atene. Kako je vse spremenljivo na tem svetu! V mestu, v katerem so nekedaj cvetele lepe umetnosti, v katerem so stali krasni tempeljni, vidiš sedaj že od daleč visoke dimnike tovaren! — Peljemo se mimo dolgega zida, ki je nekedaj vezal Atene s Pirejem, pustimo lepi zaliv Faleron na desno in pripeljemo se slednjič po skerbno obdelani planjavi v Atene. S kolodvora derži lepa, popolnoma ravna cesta do kraljevega gradu.

Ker v Atenah ni nobenega katoliškega samostana, sem ostal v hotelu Minerva. Že mej vožnjo mi je nasvetoval neki pošten protestant, ki nadzoruje izkopavanja v Troji in Efezu, naj se deržim tega hotela, ki je sicer eden dražjih, vender pa jako dober in pošten. V Atenah je namreč dosti gostilen, ketere se nikaker ne morejo priporočati poštenim kristjanom, še manj pa duhovnikom. Ko sva sè spremlevavcem svoje reči odložila, sva šla takoj po mestu.

Novo mesto Atene leži v atiški planjavi mej potokoma Ilisos in Kefisos, mej hribom, na katerem je stala stara

akropola, hribom Likabetom, na keterega 218 metrov visokem verhu stoji cerkev sv. Jurija, in hribom Pentelikos. Mesto ima 80.000 prebivavcev, ki so po veri večinoma gerški razkoljniki, le 5000 je katoličanov, ki imajo tukaj svojega nadškofa. Staro mesto je stalo bližje akropole. Ker me je zajemalo staro mesto bolj kaker novo, sem naprosil svojega spremljevalca, naj razdeli celi prvi dan za starine, drugo dopoldne pa za nove Atene.

Krenila sva torej najprej proti akropoli. Prišla sva do kraja, ki se imenuje Olimpejon. Tukaj so razsežne razvaline slovečega olimpskemu Jupitru posvečenega tempeljna. Dolgo časa so zidali ta tempeij. Začel ga je zidati že Pisistrat l. 530 pr. Kr., toda on in tudi še njegovi sinovi ga niso doveršili; delo je nadaljeval l. 174. pr. Kr. Antioh Epifan. Končal in doveršil ga je pa še le cesar Hadrijan. Akoravno je ta tempelj zidan v treh slogih, je moral biti venderle lep, ker razlika mej temi slogi ni tolika, da bi kazila. Dolg je bil ta tempelj 216 m, širok pa 56 m. V njega sredi je bilo majhino svetišče, v katerem je stal malik narejen iz čistega zlata in slonovih kosti. Krog te male kapelice je bilo 120 lepo izdelanih po 20 m visocih stebrov, katerih je ohranjenih le še 16. Nepopisljivo lep je pogled iz tega tempeljna na akropolo. Preden pa prideš do njega moraš skozi velika visoka, obokana Hadrijanova vrata. Cesar Hadrijan je sezidal tukaj okrog popolnoma nov mestni del, keterega so imenovali Hadrianopolis. — Ako greš od tempeljna dalje po poti, ki vodi ob južni strani akropole, prideš do razvalin Bahovega gledališča, v katerem je bilo prostora za 30.000 ljudi. Tu so se nekedaj igrale sloveče igre velikih gerških pesnikov. — Od Bahovega gledališča dalje prideš do razvaline, v kateri se vidi 28 starih obokov. Te razvaline so bile nekedaj Eumenove lope, kamer je v dežju ljudstvo lahko šlo pod streho. Na koncu južne strani se vidi še precej dobro ohranjen Odejon, v katerem so imeli stari Gerki svoje koncerte. V tem poslopju je bilo pros ora za 6000 poslušavcev. Prišli smo do južne naj menj sterme strani akropole.

Akropola sama je bila nekedaj močno vterjen grad, pozneje pa središče gerškega bogoslužja. Motil pa bi se, ljubi bravec, ke bi mislil, da je stal tukaj le en sam tem-

pelj; ne! več jih je bilo. Koliko truda, denarja, nadarjenosti, umetnosti, znanja in požertvovalnosti je bilo treba, da so se postavili ti nekedaj tako krasni in dragoceni spominiki. Toda, kar se je s tolikim trudom in s toliko pridnostjo postavilo, minilo in razpadlo je v par stoletjih. One tako obilno nakopičene lepote, kateri se je nekedaj čudil celi svet, ni več. Ostale so le podertije, razvaline, sicer lepe, toda venderle razvaline, ki pričajo, kako minljivo je vse na svetu.

Akropola je bila zidana na skalnat 80 m visok hrib, na katerega prideš naj lažje po vozni poti od zapadne strani. Nekedaj je deržalo na verh 46 lepih po 23 m širokih in precej visokih marmornatih stopnjic. Na sredi tih stopnjic je stal na desni strani majhin boginji zmage posvečen tempelj, ki je bil pravi biser stavbarstva in je še sedaj precej dobro ohranjen. Na verhu stopnjic stoji lopa, ki je imela jako lepe stebre in pet vrat. Skozi ta vrata se je prišlo na široki glavni prostor, ali dvorišče, ki je pokrito z belim marmorjem. Na tem prostoru, verh akropole, je stal naj lepši in naj umetniši, boginji Ateni posvečeni tempelj, katerega razvaline so še precej dobro ohranjene. Seveda so te razvaline svojih okraskov oropane. Okraskov in kipov se je nekaj precej dobro ohranilo. Spravljeni so v akropoljskem muzeju, katerega sem ogledal takoj za akropoto. Prav blizu prvega in največega Ateni posvečenega svetišča je stal še drugi tudi njej posvečen tempelj. To je bil 68 m dolgi, 30 m široki in 20 m visoki Erehteijon.

Razgled sè vshodne strani akropole je krasen in sicer vidiš kaj lepo morje in pa mesto. Z akropole sem šel v muzej, v katerem so lepo razverščene akropoljske starine. Posebno lepa je iz marmorja izklesana podoba nekih gerških bogov. Ta podoba je stala na pročelju Ateninega templja mej stebri in streho. Ogledoval sem akropolo in muzej dobre štiri ure. Bilo je čez poldne in želodec me je opominjal, da je treba misliti tudi nanj.

Popoldne sem pogledal še Lizikratov spominik, ki je majhina rotunda s kupolo, in stolp vetrov, ki je 13 m visok marmornat steber na osem voglov. To je bila nekedaj sončna ura, ob enem pa nekak vremenik. Iz vetrov, ktere so na tem stolpu razločevali, so skušali stari Gerki

uginiti vreme. — Lepo in dobro je ohranjen Tezeon; to je tempelj, ki stoji blizu kolodvora. Krog tega svetišča stoji 38 lepih, visocih stebrov.

Mej hribom muz, na katerem je sedaj zvezdarna in hribom Pniiks sva šla na nekedanji areopag. To je skalnat, neenakomerno plošnjat hribec pod akropolo, ki je zlasti proti severu jako stern. Na tem hribcu so zborovali stari atenci in se posvetovali o najvažniših rečeh. Sedeži so bili priprosto v živo skalo vsekani. Kolikokrat so se tukaj odločevale reči naj večega pomena! Nikedar pa se ni tu obravnala bolj imenitna zadeva, kaker tedaj, ko so pripeljali sem gori apostola Pavla, da bi zagovarjal svoj nauk. Ko je videl apostelj krasno mesto polno malikov, katerim so bili postavljeni naj lepši tempeljni, je vstrepetalo njegovo Boga ljubeče veliko serce. Njegova gorečnost mu ni dala, da bi molčal; začel je govoriti na očitnem mestu. Ko so ga slišali, ga peljejo na areopag, ker so slutili, da govori o važnih rečeh. Areopag je postal prva kerščanska pridižnica v Atenah. Sv. Pavelj je govoril v pričo zaslepljenega mesta, v pričo ljudstva, ki je rodilo toliko modrijanov. Oznanjeval je zveličavne nauke, vabil h pokori in pretil z vesoljno sodbo. Akoravno pa so ga prezirali ošabni modrijani, vender so neketeri izmej njih sprejeli zveličavne resnice. Mej njimi sta bila areopagit Dionizij in pa žena po imenu Damaris. Popoldne sem pogledel še v dva druga muzeja, ki imata spravljenih in lepo vrejenih mnogo lepih in umetnih starin. Proti večeru sem se vernil precej vtrujen nazaj v hotel Minerva.

Iz tega hotela drugo jutro nisem imel daleč do katoliške škofijske cerkve, ki je posvečena sv. Dijoniziju. V tej cerkvi, ki je lepa in prostorna, sem opravil sv. mašo. Lepe so tudi gerške cerkve, vender nisem zapazil posebnih znamenitosti v njih. V gerški katedraljki sem vidil na parah mertvega gerškega škofa Patraškega. Ljudstvo in tudi gospoda so prihajali merliču poljubovat roko. Pred cerkvijo je bilo vse polno vojakov, ki so čakali na prihod kraljeve družine, ki se je z vojaštvom vdeležila pogreba. Gerški vojaki so jako lepi ljudje in imajo prav čedno obleko. Narodna noša gerkov pa živo spominja na narodno nošo južnih Slovenov. Tudi obraz gerkov kaže tu in tam prav slavenske

sebnega. Zajemljivo je gledati razne romarje, mej katerimi zbujaajo veliko pozornost aljbaneški sè svojo nošo. Take laške ljudske praznike mora človek sam videti, popisati se ne dajo. Zelo veselo in živahno je vse, vender vlada lep red. Vže omenjeno pogostovanje romarjev se godi po potrebi, vender vsaj tri ali štirikrat na dan. V veliki prostorni dvorani blizu cerkve stoje dolge z belimi perti pokrite mize. Vsaki oddelek romarjev se mora zglasiti s pismom svojega župana. Na vsakem prostoru je na mizi kruh, štiri jajca, nekoliko zelenega graha in steklenica vina. Postržnice pri tem pogostovanju so dekleta do štirinajstega leta, prepasane z belimi predpasniki. Deklice iz bogatih in plemenitih družin imajo za veliko čast, ako morejo streči pri tej pojedini sv. Nikolaja. Kanoniki bazilike strogo pazijo na red“.

Toliko o svetišču sv. Nikolaja in svečanostih njemu na čast v mestu Bari. Število cerkev in kapelic, ki so po celém svetu posvečene sv. Nikolaju je nemogoče le približno določiti. Najdemo jih povsod, ne samo v starem, temuč tudi v novem svetu, pri katoličanih in razkoljnikih, da celo v neketerih popolnoma protestantovskih krajih.

V Rimu, glavnem mesta kerščanstva, je pet večih cerkev sv. Nikolaja; v cerkvi sv. Petra je en oljtar tega svetnika na odličnem mestu, namreč v kapeli sv. Križa. V Neapolju je več svetih krajev v čast sv. Nikolaja. Florencija ima lepo cerkev sv. Nikolaja in tako tudi razna druga laška mesta. Nekaj posebnega je na otoku Iskija pri Neapolja. Tamkaj je 759^m nad morjem tako imenovana puščava sv. Nikolaja. Krasen razgled je iz nje več kot 80 morskih milj na okrog. V skalo vsekane hodnike in celice je dal napraviti neki Nemeec gospod iz Arguta, ki je bil pod Karolom III. poveljnik terdnjave na tem otoku. V zahvalo za čudežno rešitev je on tam živel kot puščavnik skupaj z drugimi 12 pobožnimi tovariši.

Razna božja pota sv. Nikolaja najdemo tudi v Belgiji in na Francoskem. Posebno imenitna je božja pot St. Nikolas de Port pri Nansiju, kjer je lepa cerkev, ki hrani neketere ostanke sv. Nikolaja, prenesene iz Barija.

(Konec prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: rajni Valentin Stražišnik; rajna tretjerednica kobariske skupščine: Marija (Ana) Bon iz Kobarida; neki terdovraten grešnik; neki mož priporoča svojo ženo, otroke in sebe, da bi se njegove domače razmere zboljšale; H. K. priporoča sebe, svojega moža in sina, za zdravje.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: A. Č. za ozdravljenje persne boleznj po priporočanju svetogorski Materi Božji in sv. Antonu Padovanskemu; A. R. da je bila neka mlada gospa že vdova po priporočanju sv. Družini, sv. Frančišku in sv. Antonu rešena velike nevarnosti; Fr. P. za velike milosti prejete posebno na priprošnjo sv. Antona; Fr. S. za odvernjeno nesrečo pri blagu.

Za kitajski misijon.

Za enega kitajskega otroka, ki naj bi imel ime France, je podaril France Nastran 22 kron.

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906.

Mesec november.

1. Čet. Praznik vseh svetih.	18. Ned. 24. po b.; posveč. cerk. sv. Petra in Pavla v Rimu.
2. Pet. Spomin vernih duš.	19. Pon. Sv. Elizabeta Og. vd. 3. r. P. O. V. O.
3. Sob. Obletnica rajnih sobratov.	20. Tor. Sv. Feliks Valeški, sp.
4. Ned. 22. po bink.: sv. Karelj, škof.	21. Srd. Darovanje bl. Dev. Marije.
5. Pon. Zv. Rajnerij, sp. 1. r.	22. Čet. Sv. Cecilija, dev. m.
6. Tor. Zv. Felicija, dev. 2. r.	23. Pet. Sv. Klemen. pap. m.
7. Srd. Zv. Bernardin Foški, sp. 1. r.	24. Sob. Sv. Janez Kriški, sp.
8. Čet. Osmina vseh svetih.	
9. Pet. Posvečenje cerkve zveli-čarjeve.	25. Ned. 25. po b.; Katarina, d. m.
10. Sob. Sv. Andrej Avelinski, sp.	26. Pon. Sv. Leonard Portomavriški. P. O.
11. Ned. 23. po b.; sv. Martin škof.	27. Tor. Zv. Deljfinā, dev. 3. r. P. O.
12. Pon. Sv. Didak, sp. 1. r. P. O.	28. Srd. Sv. Jakob Marški sp. 1. r. P. O.
13. Tor. Sv. Martin, papež m.	29. Čet. God. vseh svetih 3 redov. P. O.
14. Srd. Zy. Gabrielj, sp. 1. r.; zv. Nikolaj Tavelič m. 1. r.	30. Pet. Sv. Andrej, apost.
15. Čet. Sv. Gertruda, dev.	
16. Pet. Sv. Anjeza, dev. 2. r. P. O.	
17. Sob. Zv. Salomea. dev. 2. r.	
- P. O. pomeni popolnoma odpustek za vse v franč. in kap. cerkvah.
P. O. » » » samo za ude svetovnega 3. reda.
V. O. » » » vesoljno odvezo s pop. odpustkom za ude svet. 3. reda.

bo dolgo pomišljaj, za ktere ga se ima odločiti. Hueppe zastopa zmernost, odklanja žganje, dovoljuje pa po pameti piti pivo (ki ga pa, kakor pravi nekje, sam ne pije) in vino. Holitscher obsoja tudi najzmerniše uživanje aljkoholnih pijač ko nenravno. Na svoja ušesaste menda mogli slišati v Budapešti v govoru o „Abstinenz als Forderung des Sittengesetzes“, da je terdil mej drugim: „das Volk verdirbt durch den Trunk seine und seiner künftigen Geschlechter Seele von Grund aus und darum ist und bleibt jeder, auch der mässigste Alkoholgenuss unsittlich, denn es gibt kein grösseres Gut auf der Welt als das menschliche Gehirn.“ (Dr. Philippe Stein, Xème Congrès international contre l'alcoolisme tenu a Budapest du 11 au 16 septembre 1905. pag. 423.)

Ali se vam zdi to prava vera? ali morda celo znanstvena resnica. kakor bi če Holitscher sam? Terdi namreč:

„Wir behandeln die Abstinenz nicht als moralisches Dogma, sondern als wissenschaftliche Wahrheit, die durch Experiment und Deduktion so sicher bewiesen ist, wie wir es von einem Lehrsatz zu verlangen verpflichtet sind, und wir richten unser Handeln danach ein.“ (Ib. 422.)

Prevdarite dobro te besede. Če so res, če znanstvo zahteva absolutno abstinenco, potem, bi dejal jaz, kar zaprimo cerkve in dobrim guttemplarjem izročimo samostane; erravimus a via veritatis et Sol intelligentiae non est ortus nobis!

Vender za zdaj le abstinenciari priznavajo to „znanstveno resnico“; znanstvo samo, ali recimo, večina dotičnih znanstvenikov je ne priznava.

„Gerade auf dem Boden, aus dem der Kampf gegen den Alkohol seine besten Kräfte zieht, erheben ihm die hartnäckigsten Gegner, d. i. auf dem Boden der empirisch-naturwissenschaftlichen Forschung! Aerzte und Professoren der Medizin (Dass es auch abstinente Mediziner gibt, ist mir bekannt!) sind die eifrigsten Verfolger der Abstinenten! — Warum?“ (Dr. phil. A. Stellmacher, Auf neuer Bahn. Hamburg 1904. pg. 111.)

Na svoj „Warum“ je dal ta mož sicer napačen odgovor. Tudi v navedenem mestu besedica „ihm“, t. j. „dem Kampf gegen den Alkohol“, ni opravičena, namestu nje bi moralo stati „der Forderung absoluter Abstinenz“; toliko pa je iz navedenih besed čitno, da možu ni neznano, da se abstinenca ne more sklicavati na obče priznano znanstveno resnico. Večina zdravnikov in profesorjev medicine je nasprotnega prepričanja; mej borivci za abstinenco pa so mnogi, ki niso ne zdravniki, ne profesorji medicine, in ti nestrokovnjaki se dostikrat najpogumniše zaganjajo v strokovnjake in nestrokovnjake, ki zagovarjajo zmernost. „Die Mässigen sind die Verführer“ pravi v. Bunge (Prof. der physiol. Chemie in Basel) in za njim abstinenciari v polnem koru. Pijaneci so čisto nedolžni ljudje, zmernost je kriva vsega hudega!

Ali na Nemškem je neko društvo, imenuje se „Deutscher Verein gegen den Missbrauch geistiger Getränke“, ki ima zmerno uživanje aljkoholnih pijač za dovoljeno. Ako je res, kar terdijo abstinenciari, je torej to društvo na krivi poti; ako je znanstvo za popolno abstinenco, potem to društvo nima znanstvene podlage. Da se stvar pojasni in resnica spozna, je naročilo torej predstojništvo tega društva profesorju Karlu Fraenkelu, direktorju higijskega zavoda v Halle a. S., naj vpraša o tej reči vse redne

se deturpantes viderint, illos vituperare omittentes fructum a Deo datum calumniantur, dicentes: Non sit vinum. Ipsi itaque dicamus: Non sit ebrietas. Vinum enim Dei, ebrietas diaboli opus est. Non vinum ebrietatem facit, sed intemperantia ebrietatem facit; ne Dei creaturam accuses, sed conservi insaniam argue. Tu vero peccantem punire et corrigere omittens, benefactorem afficis contumelia.“

Tako Doctor Ecclesiae, maximum lumen orbis terrarum! In te besede bi vtegnile biti primeren odgovor tudi na slabo klasifikacijo gosпода profesorja v stari mireski šoli, tisto, ki jo je publiciral „Slovenec“ 24. okt. 1906 na 1 str. v 2. in 3. stebriču.

profesorje, ki uče na vseučiliščih nemškega cesarstva tvarine, ki morejo kaj pripomoči k pravemu spoznanju, fiziologijo, patologijo, notranjo medicino, psihiatrijo, farmakologijo in higieno. Vprašani ste bile 1. ali se jim zdi vživanje alkoholnih pijač v vseh okoliščinah, torej tudi že v majhnih množinah zdravju škodljivo in ne brezpomiselno, in 2., ako ne, kje bi bila po priliki dovoljena meja?

Razen štirih so vprašani gospodje odgovorili, vseh vkup 89, in velika večina se jih je izrekla za to, da je zmerno vživanje alkoholnih pijač za odraslega zdravega človeka brez nevarnosti, popolna zderžnost nepotrebna in znanstveno brez podlage. Zdravniško znanstvo se torej po svojih poglavitnih voditeljih ni odločilo za abstinenco, t. j. brezpogojno zderžnost.

Odgovore je Fraenkel izdal l. 1903 v posebni knjižici pod naslovom „Mässigkeit oder Enthalttsamkeit? Eine Antwort der deutschen medizinischen Wissenschaft auf diese Frage.“ Kedor hoče te jako interesantne odgovore sam brati, si knjižico lahko naroči pri „Brüder Suschitzky, Einzige Spezialbuchhandlung für die Alkoholfrage. Wien X, Keplerplatz 4.“ Stane K 1.20.

Vem, da so abstinenti silno hudi na to knjižico, ali vničiti je ne morejo, in najmanjše, kar smemo s popolno pravico iz nje posneti, je to, da prve medicinske avtoritete nemškega cesarstva ne priznavajo abstinence s Holičerjem za „wissenschaftliche Wahrheit,“ temuč s Hueppejem branijo in priporočajo zmernost. Ali si morete misliti, dragi gospod M. V., da ti možje niso na verhuncu današnjega medicinskega znanstva? Jaz bi dejal, pameten človek si tega ne more misliti. Ali pa so morebiti s Hueppejem vred vsi podkupljeni od strani judovskih alkoholjskih interesentov? Nemisel! Ako sem se torej na Hu-ppeja skliceval, sem to storil ne le bona fide, temuč objektivno sè vso pravico, na njegovi strani je brez najmanjše dvojbe odločna večina profesorjev medicine na nemških in drugih vseučiliščih, sploh večina prvih današnjih medicinskih avtoritet.

Omenil sem že enkrat ravno kar doveršeno delo „Die Gesundheit, ihre Erhaltung, ihre Störungen, ihre Wiederherstellung, Union, Deutsche Verlagsgesellschaft, Stuttgart, Berlin, Leipzig.“ To je sicer popularno pisana knjiga, ali pisali so jo sami profesorji in docenti nemških, avstrijskih in drugih vseučilišč.

„Erste medizinische Autoritäten, 52 der hervorragendsten Universitätsprofessoren und Docenten haben sich mit den Herren Professor Dr. R. Kossmann und Privatdocent Dr. Jul. Weiss als Herausgeber vereinigt, um ein allgemein verständliches Werk zu schaffen, wie es in ähnlicher Form auf dem Gebiete des Gesundheitswesens den grossen Kreisen unserer Gebildeten noch nicht geboten worden ist.“

To je torej delo, ki si ne moremo misliti, da ne bi stalo na višini sedanjega medicinskega znanstva. In kaj bremo v tem delu o našem vprašanju? V I. zvezku na str. 813. piše Prof. Dr. Johs Müller in Würzburg:

„Ohne in die Fehler der fanatischen Alkoholgegner zu verfallen, muss man daran festhalten, dass Kinder bis zum 15. Lebensjahr überhaupt keine geistigen Getränke erhalten sollen, und dass bei vielen Erwachsenen eine Alkoholmenge von mehr als 40 gr. (= 1 Liter Bier oder $\frac{1}{2}$ bis $\frac{3}{4}$ Liter leichter Wein) täglich genossen, Störungen der Gesundheit hervorrufen, ja viele können nicht einmal diese Menge ohne Schaden ertragen.“

Premislite malo ta nauk, dragi g. M. V., primerite ga potem z mojim dotičnim priporočilom in vprašajte svojo vest, ali mi niste venderle krivico storili, seveda nehote in ne iz slabega namena. In če se Vam bo zdelo, da ni bilo vse čisto prav, vprašajte naposled svoje, upam da, dobro serce in, kaker Vam bo reklo, tako storite.

(Konec prih.)